

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ: RDG55M0027
ชื่อโครงการ: โครงการการจัดกระบวนการเรียนรู้ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสิงห์บุรีที่ตอบสนองเป้าหมายชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
ชื่อนักวิจัย: เอกชัย ยุทธชัยวรกุล และคณะ¹
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสิงห์บุรี
email address: eakchai2502@gmail.com
ระยะเวลาโครงการ: 1 กันยายน 2555 – 31 กรกฎาคม 2558

โครงการการจัดกระบวนการเรียนรู้ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสิงห์บุรีที่ตอบสนองเป้าหมายชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการศึกษาเป้าหมายและวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน สาขาเกษตรศาสตร์ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสิงห์บุรี ตลอดจนบริบทชุมชน ต้นทุน ศักยภาพ และสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับอาชีพเกษตรกรรมโดยรอบ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ค่านิยม ความคิด ความเชื่อ ทักษะ และเป้าหมายชีวิตของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสิงห์บุรี ปัจจัยเงื่อนไข ที่มีผลต่อเป้าหมายชีวิต เพื่อค้นหารูปแบบในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองเป้าหมายชีวิตของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสิงห์บุรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผ่านการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดเวทีสร้างความเข้าใจแนวคิด หลักการ และหาแนวร่วมในการดำเนินงาน การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยแก่ผู้ร่วมโครงการ การเก็บรวบรวม สรุปหมวดหมู่ และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกำหนดรูปแบบในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองเป้าหมายชีวิตของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสิงห์บุรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และนำเสนอผลการดำเนินงานและบทเรียนต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการ ได้แก่ อาจารย์ นักศึกษา ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง และชุมชนรอบข้างวิทยาลัย

ผลจากการศึกษาพบว่า เป้าหมายชีวิตของนักศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 – 2549 เป็นการเรียนเพื่อให้ได้วุฒิการศึกษาสำหรับไปประกอบอาชีพ นักศึกษาส่วนใหญ่มาจากชนเผ่าในพื้นที่ทางภาคเหนือของประเทศไทยที่มีการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นหลัก กระบวนการเรียนการสอนตั้งแต่อดีต – ปี พ.ศ.2549 เน้นการบรรยายสั่งงานให้ทำและการวัดผลเป็นหลัก ทำให้นักศึกษาขาดเป้าหมายในชีวิต ต่อมาในปี พ.ศ.2549 – 2552 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทำให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือทำอย่างแท้จริง ควบคู่กับการเสริมสร้างกระบวนการคิด วิเคราะห์ การวางแผนการสรุปบทเรียนหลังทำกิจกรรม ทักษะการบันทึก การตั้งคำถาม และการจับประเด็น จึงทำให้นักศึกษาเห็นเป้าหมายของชีวิตชัดเจนและกลับไปประกอบอาชีพทางการเกษตรถึงร้อยละ 70 ของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับ ปวส. สาขาเกษตรศาสตร์ ในปีการศึกษา 2553 – 2555 ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการสร้างการเรียนรู้ที่ตอบสนองเป้าหมายของชีวิต ได้แก่ การมีทัศนคติที่ดีต่อการทำการเกษตรผ่านการสร้างแรงบันดาลใจจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากรุ่นพี่ที่สำเร็จออกไป ความเชื่อมั่นในการประกอบอาชีพเกษตรว่า สามารถเลี้ยงตัวเองและสังคมได้ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้การบริหารจัดการการเกษตรอย่างเหมาะสม ทั้งเรื่องการผลิต การตลาด การแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า โดยใช้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปวิเคราะห์เพื่อนำสู่การตัดสินใจจัดการเกษตรที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ดังนั้นเงื่อนไขสำคัญ คือ ผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิด ความรู้ ทักษะ และ

คุณลักษณะของอาชีพเกษตร ในลักษณะของการเรียนรู้ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และมีการสรุปทบทวนหลังทำกิจกรรม เพื่อสร้างเสริมทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรโดยการเรียนรู้จากพื้นที่ปฏิบัติการจริงในชุมชน

รูปแบบในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองเป้าหมายชีวิตของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสิงห์บุรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรมีการเรียนการสอนที่ผสมผสานทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติ โดยการเปิดพื้นที่ให้นักศึกษาได้มาส่วนร่วมในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน เริ่มต้นจากการเรียนรู้เรื่องทักษะชีวิตที่จำเป็น ทั้งการติดต่อประสานงาน การลงพื้นที่ การพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อค้นหาประเด็นปัญหาที่ชุมชนรอบข้างต้องการแก้ไขปัญหาร่วมกัน การเก็บรวบรวมข้อมูล การสรุปวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำสู่การปรับเปลี่ยนหรือตัดสินใจบริหารจัดการเกษตรที่ทำอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบ โดยอาจารย์มีบทบาทกระตุ้นให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้จากในห้องเรียนที่นักศึกษาได้กับประสบการณ์ตรงที่ชุมชนมีความเชี่ยวชาญ ให้เป็นองค์ความรู้ที่ช่วยกันส่งเสริมให้การทำเกษตรมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำและเมื่อได้แรงบันดาลใจจากพื้นที่ทำให้มีเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจน มีความมั่นใจว่าตนเองสามารถประกอบอาชีพเกษตรได้ ขณะที่ชุมชนก็ได้ความรู้ทางการเกษตรจากวิทยาลัยฯ ที่ลงไปหนุนเสริมให้ตรงกับปัญหาที่ประสบอยู่ เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างวิทยาลัยฯ กับชุมชน เปิดเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างต่อเนื่องในระยะต่อไป

คำหลัก : กระบวนการมีส่วนร่วม, การจัดกระบวนการเรียนรู้, เป้าหมายชีวิต